

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОБЛЕМИ АРХЕОЛОГІЇ ТА ДАВНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ»

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Статус дисципліни: *нормативна*

Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»			
Спеціальність	032 «Історія та археологія»			
Освітня програма	«Історія та археологія»			
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)			
Форма навчання	денна			
Курс	II курс			
Семестр	I семестр			
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години	120
	Лекційні			20
	Практичні/семінарські			20
	Лабораторні			-
	Самостійна робота			80
Семестровий контроль	<i>екзамен</i>			
Викладач	Лекції, семінарські заняття: Козир Ірина Анатоліївна, канд. іст. наук, доц.			
Контактна інформація	i.a.kozyr@cuspu.edu.ua			
Кафедра	кафедра історії України та всесвітньої історії			
Факультет	факультет історії, бізнес-освіти та права			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p>Найдавніший період історії України має достатньо обмежену джерельну базу. Він базується на залученні переважно речових джерел. Лише за доби раннього залізного віку до вивчення давньої історії України залучаються достатньо нечисленні пам'ятки писемності. Тож найтриваліший етап історії України ще зберігає багато «білих плям» або дискусійних проблем. Їх вивчення ґрунтується на застосуванні сучасних методологічних прийомів та дослідницьких технологій.</p> <p>Предметом навчального курсу "Проблеми археології та давньої історії України" є реконструкція економічних, суспільно-політичних, духовно-культурних процесів давнього періоду нашої історії на основі сучасної методології, актуальних досягнень історичної науки та широкого кола джерел.</p>			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Метою курсу є формування у майбутніх фахівців глибоких теоретичних знань про ключові проблеми археології та давньої історії України, загальних і фахових компетентностей, достатніх для здійснення самостійної дослідно-інноваційної, науково-організаційної та науково-педагогічної діяльності.			
Компетентності	<p><i>Інтегральна компетентність:</i></p> <p>ІК Здатність розв'язувати комплексні завдання та проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері історичної науки, що передбачає глибоке переосмислення на основі сучасної методології і джерел наявних та продукування нових цілісних знань, впровадження сучасних досягнень історичної науки у професійну та/або науково-педагогічну діяльність.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність до критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досліджень, генерування нових ідей під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.</p> <p>ЗК 7. Здатність працювати автономно.</p>			

ЗК 8. Здатність знаходити, обробляти та критично аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 9. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 10. Здатність до фахового спілкування з непрофесіоналом у галузі.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК 1. Володіти найбільш передовими, концептуальними та методологічними знаннями за спеціальністю 032 «Історія та археологія», уміння застосовувати їх у власних дослідженнях.

ФК 2. Готовність до міждисциплінарних досліджень та залучення методик інших наук.

ФК 3. Здатність застосовувати уміння критичного аналізу, оцінки і прогнозування нових та складних ситуацій.

ФК 4. Здатність розробляти та реалізовувати власні науково-дослідні проекти, які дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми і дають можливість переосмислити і створити нове знання.

ФК 5. Здатність до комунікації з широкою науковою спільнотою та громадськістю у своїй та суміжних галузях наукової та професійної діяльності.

ФК 6. Здатність ініціювати наукові проекти у галузі історичної науки та у професійній сфері діяльності, проявляти лідерство та автономність на всіх етапах їх реалізації.

ФК 7. Здатність визначати ступінь об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації.

ФК 8. Здатність дотримуватись етичних і моральних норм, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

ФК 9. Готовність до професійної діяльності, з урахуванням особливостей фаху історика та актуальних проблем сучасної гуманітаристики.

ФК 10. Здатність до популяризації науково-історичного знання.

ФК 11. Готовність до роботи з ресурсами, необхідними для докторського дослідження.

**Програмні результати
(Чому можна навчитися)**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

Знати термінологічний та понятійний апарат курсу, сучасні підходи до археологічної періодизації давньої історії України, сучасні концепції та інтерпретації мовно-етнічної належності носіїв археологічних культур території сучасної України. Розрізняти визначальні риси археологічних культур на території України, їх місце у колі синхронних археологічних культур суміжних територій.

Розуміти контекст і причини відповідних історичних явищ на основі знань про матеріальну культуру минулих епох, аналізувати сучасні концепції та інтерпретації археологічних пам'яток з території України.

Вміти застосовувати сучасні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями на основі аналізу та наукової критики історичних джерел з давньої історії України, сприймати сучасні наукові концепції з актуальних проблем археології та давньої історії України. Застосовувати здобуті знання, уміння та навички в процесі історичної реконструкції економічного, суспільного, духовно-культурного життя давніх суспільств на території сучасної України

Вміти систематизувати інформацію, застосовувати теоретичні знання на практиці. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності. Застосувати отримані теоретичні знання при проведенні наукового дослідження.

Проводити практичну діяльність відповідно до юридичних актів про охорону культурної та археологічної спадщини

<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Тема 1. Археологія первісності: теоретичний та практичний аспект.. Тема 2. Антропогенез як процес становлення людини. Тема 3. Проблеми археології та історії кам'яного віку (1 млн. років тому – I тисяч. до н.е.) Тема 4. Трансформації енеолітичної доби в історії України (середина VI – IV тисяч. до н.е.) Тема 5. Культурно-історичні спільноти доби бронзи в Україні (III – поч. I тисяч. до н.е.) Тема 6. Передскіфський («кіммерійський») період в історії України (IX – середина VII ст. до н.е.) Тема 7. Скіфська доба в історії України як частина «скіфського світу» Євразії (сер. VII – IV ст. до н.е.). Тема 8. Степи Північного Причорномор'я у III ст. до н.е. - IV ст. н.е.. Тема 9. Феномен грецької цивілізації у Північному Причорномор'ї. Тема 10. Проблема походження слов'ян за археологічними та писемними джерелами.</p>										
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p style="text-align: center;">Критерії виставлення балів</p> <p>Оцінювання якості знань здобувачів освіти здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання.</p> <p>Поточний контроль проводиться на семінарських заняттях, під час перевірки завдань для самостійної роботи, виконання додаткових тестових, творчих, навчально-дослідницьких завдань тощо.</p> <p>Максимальний бал за виступ на семінарському занятті – 5 балів:</p> <table border="1" data-bbox="435 965 1522 1585"> <thead> <tr> <th data-bbox="435 965 555 1070">Кількість балів</th> <th data-bbox="555 965 1522 1070">Критерії оцінювання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="435 1070 555 1238">5</td> <td data-bbox="555 1070 1522 1238">Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Вміє працювати з різними видами джерел. Здійснює креативну діяльність при підготовці до занять. Використовує сучасні комп'ютерні технології. Вміє працювати у колективі та автономно. Розуміє зміст мультикультурності. Виконує усі поставлені завдання.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 1238 555 1373">4</td> <td data-bbox="555 1238 1522 1373">Здобувач володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки. Сумлінно ставиться до виконання завдань. Вміє працювати з різними видами інформаційних джерел. Виконує переважну більшість поставлених завдань.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 1373 555 1473">3</td> <td data-bbox="555 1373 1522 1473">Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Користується кількома групами інформаційних ресурсів. Допускається помилок.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 1473 555 1585">1-2</td> <td data-bbox="555 1473 1522 1585">Здобувач неякісно володіє знаннями. Не має достатніх навичок інформаційної культури. Відсутня системна підготовка до занять. Здобувач коротко доповнює своїх колег під час роботи на парі.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Підсумковою формою контролю навчальної дисципліни «Проблеми археології та давньої історії України» є екзамен.</p> <p>Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів: поточний контроль (60 балів);екзамен (40 балів).</p>	Кількість балів	Критерії оцінювання	5	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Вміє працювати з різними видами джерел. Здійснює креативну діяльність при підготовці до занять. Використовує сучасні комп'ютерні технології. Вміє працювати у колективі та автономно. Розуміє зміст мультикультурності. Виконує усі поставлені завдання.	4	Здобувач володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки. Сумлінно ставиться до виконання завдань. Вміє працювати з різними видами інформаційних джерел. Виконує переважну більшість поставлених завдань.	3	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Користується кількома групами інформаційних ресурсів. Допускається помилок.	1-2	Здобувач неякісно володіє знаннями. Не має достатніх навичок інформаційної культури. Відсутня системна підготовка до занять. Здобувач коротко доповнює своїх колег під час роботи на парі.
Кількість балів	Критерії оцінювання										
5	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Вміє працювати з різними видами джерел. Здійснює креативну діяльність при підготовці до занять. Використовує сучасні комп'ютерні технології. Вміє працювати у колективі та автономно. Розуміє зміст мультикультурності. Виконує усі поставлені завдання.										
4	Здобувач володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки. Сумлінно ставиться до виконання завдань. Вміє працювати з різними видами інформаційних джерел. Виконує переважну більшість поставлених завдань.										
3	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Користується кількома групами інформаційних ресурсів. Допускається помилок.										
1-2	Здобувач неякісно володіє знаннями. Не має достатніх навичок інформаційної культури. Відсутня системна підготовка до занять. Здобувач коротко доповнює своїх колег під час роботи на парі.										
<p>Політика курсу</p>	<p>Головною складовою політики курсу є дотримання академічної доброчесності у відповідності до вимог чинного законодавства України.</p> <p>Здобувачам вищої освіти необхідно системно підходити до підготовки занять, відвідувати лекції та семінарські заняття, вчасно виконувати завдання.</p> <p>Викладач зобов'язується якісно проводити заняття як в очному так і в дистанційному форматі та надавати інформаційно-методичний супровід.</p>										
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Курс має електронний супровід через систему Google Classroom.</p> <p><i>Додаткові ресурси для студентів:</i></p> <p>Інститут археології НАНУ https://iananu.org.ua/ Журнал археологія URL: https://arheologia.com.ua Національний музей історії України URL: https://nmiu.org/</p>										

Спілка археологів України URL: <http://vgosau.kiev.ua/>
 Archeology. National Geographic URL:
<https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/archaeology>
 Museo Nacional y Centro de investigación de Altamira URL:
<https://www.culturaydeporte.gob.es/mnaltamira/home.html>
 Laténium Park and Museum of Archeology URL: <https://latenium.ch/en/>
 The British Museum URL: <https://www.britishmuseum.org/>
 UNESCO URL: <https://whc.unesco.org/>

Рекомендована література

1. Археологія Української РСР. У 3-х т. К., 1971-1975.
2. Археология Украинской ССР. В 3-х т. К., 1995.
3. Археология и методы археологических реконструкций. – К., 1985
4. Абашина Н. С., Козак Д. Н., Синиця Є. В. Терпиловський Р. В. Давні слов'яни. Археологія та історія. Київ, 2012.
5. Баран В. Д. Давні слов'яни. Київ, 1998.
6. Березанская С.С., Отрощенко В.В., Черениченко Н.И., Шарафутдинова И.Н. Культуры эпохи бронзы на территории Украины. Киев, 1986.
7. Бокій Н.М., Брайченко О.Д., Куценко Л.В. До джерел історії краю. Кіровоград, 1994.
8. Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. М., 1990.
9. Бунятян Е.П. Методика социальных реконструкций в археологии. – К., 1985.
10. Бунятян К.П. Давнє населення України. К., 2003.
11. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. Тернопіль, 2004.
12. Винокур О., Трубочанінов С. Давня і середньовічна історія України. К., 1996.
13. Давня історія України. Кн.1,2.К., 1994 – 1995.
14. Давня історія України. У 3-х т. К., 1997, 1998, 2000.
15. Елинек Ян. Большой иллюстрированный атлас первобытного человека. Артия, 1985.
16. Енциклопедія трипільської цивілізації. Київ, 2004.
17. Залізник Л.Л. Нариси стародавньої історії України. К., 1994.
18. Залізник Л.Л. Археологія України: курс лекцій. К., 2005.
19. Залізник Л.Л. Стародавня історія України. – К., 2019.
20. Зубар В. М., Ліньова Э. А., Сон Н. А. Античний світ Північного Причорномор'я. Київ, 1999.
21. Ильинская В. А. Тереножкин А. И. Скифия VII – IV вв. до н.е. Київ, 1983
22. Клейн Л.С. Археологические источники. Л., 1978.
23. Крижицький С. Д., Зубар В. М., Русяєва А. С. Античні держави Північного Причорномор'я. Київ, 1998.
24. Кучера М. П. Слов'яно-руські городища VIII–XIII ст. між Саном і Сіверським Дінцем. Київ, 1999.
25. Максимов Е. В. Зарубинецкая культура на территории УССР. Киев, 1982
26. Методические и методологические вопросы археологии. К., 1982.
27. Моця О. П. Населення південноруських земель IX-XIII ст. (За матеріалами некрополів). Київ, 1993.
28. Сегеда С.П. Антропология. К., 2002.
29. Словник-довідник з археології. Під ред. Н.О. Гаврилюк. К., 1996.
30. Україна. Хронологія розвитку з давніх часів до пізньої античності. Т. 1. К., 2008.
31. Україна. Хронологія розвитку. Давні слов'яни. Київська Русь. Т. 2. Київ, 2009.
32. Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та стародавня історія України. Курс лекцій. К., 1992; К., 1994.
33. Шовкопляс І.Г. Основи археології. К., 1972.